

1981. gada novembrī num. 32 Latviešu fonda apkārtraksts

PIEŠKIRUMI

LF gada sapulcē š.g. 24. oktobrī Detroitā priekšsēdis A. Padegs paziņoja, ka 240 LF dalībnieki (pagājušā gadā balsoja 217) divus piešķirumus un vienu aizdevumu nobalsoja šādiem projektiem:

1. A. Jansons (Ņujorkas latviešu koņa diriģents), Alfrēda Kalniņa operas *Bajuta* koncertuzvedumiem: Nujorkā 1982. gada pavasarī un, iespēju robežas, citos lielajos latviešu centros, kā arī dziesmu svētkos, \$10,000 (928 punkti/130 balsotāji).

2. J. Siliņš (autors), aizdevums grāmatas *Latvju māksla 1940-75* izdošanai, \$5000 (770/131).

3. S. Darius (ansambla *Saules josta* choreografe), viesizrādēm Ziemeļamerikā 1982. g. maijā ar uzvedumu *Upmaļu saimniece*, \$4,200 (667/114) no pieprasītajiem \$12,000.

Tātad LF dalībnieki 1981. gadā piešķīra \$19,200, ko izmaksās šinī darbības gadā. Padome pagājušajā darbības gadā, no 1980. līdz 1981. g. NNN, piešķīra \$5,450 sēklas naudās. Pagājušajā darbības gadā tātad kopsummā piešķirti \$24,650. Iepriekšējos gados dalībnieki ir piešķiruši (sk. 3. lp.) izmaksām pagājušajā darbības gadā \$15,500. Kopsummū \$40,150 (aizpagājušajā darbības gadā — \$45,400) padome ir paredzējusi segt šādi: peļņa — \$40,000 (\$34,000), daļēja aizdevuma atmaka no ansambla *Akacis* — \$150 (\$100), kopā \$40,150

Darbība

(\$45,400, kur bija ieskaitīta atsauktiem projektiem rezervētā summa — \$11,300).

* * *

Aizejošā LF padome 23. okt. sēdē piešķīra sēklas naudu:

1) Amerikas Latviešu Teātrim — \$1000;

skatuvēs gleznotājā Ē. Dajevska latviešu trimdas teātriem gatavoto dekorāciju ceļojošajai izstādei 1982. gadā.

2) ALA-s darba kopai Čikagā — \$350; sabiedrisko darbinieku semināram š.g. oktobrī.

2. jūlija sēdē Toronto padome piešķīra sēklas naudu:

3) L. Vītolīnai — \$1000; Helsinku universitātes latviešu materiālu kārtošanai.

4) Jauno autoru izdevumam *Jaunie zvani* — \$600.

5) Žurnālam *Žurnāls* — \$500; aizdevums pirmā numura izdošanai.

* * *

Jaunā padome savā 24. oktobra pēcpusdienas sēdē piešķīra sēklas naudu — līdz \$1000 — Līgai Rūpertei: aptaujai, kas mēģinātu noskaidrot, kādā veidā dažādas trimdas latviešu grupas varētu ciešāk iesaistīt latviešu sabiedrībā.

JAUNĀ PADOME JAUNĀS REVĪZIJAS UN FINANČU KOMISIJAS

Padomē ievēlēja līdzšinējos locekļus Ritu Gāli Uibo (191 balss), Ervinu Pilmani (185), kā arī jaunu locekli Inesi Balodi (180), kas atvietos savu laiku nokalpojušo Dagniju Staško. Jaunā padome konstruejās savā pirmajā sēdē (sk. 7. lp.).

Revīzijas komisijā (sk. 7. lp.) ievēlēja līdzšinējos locekļus Juri Cālīti (175), Uldi Gravu (183), Lauri Kalniņu (175), Valdi Muižnieku (175) un Juri Valaini (177).

Jaunā padome apstiprināja finanču komisiju: Ojārs Celle, Ivars Dālbergs, Stanislavs Dulevskis, Egons Kubuliņš, Raimonds Matisons, Andris Padegs, Juris Petričeks, Ervins Pilmanis, Ēriks Savičs, Jānis Stankevics.

JĀPIETEIC PROJEKTI

... līdz 1982. gada 1. martam Ritai Gālei Uibo (adresi un telefoni sk. 7. lp.). Par šiem pieteikumiem dalībnieki balsos 1982. gada rudenī. R. Gālei Uibo jāpiepras pieteikumu veidlapas un tuvāka informācija. Jaunā padome rezerveja \$45,000 jaunām izmaksām. No šīs summas 1982. gadā dalībnieki balsos par vismaz \$20,500 — izmaksām 1982./3. darbības gadā. Šinī darbības gadā: padome piešķirs līdz \$9,000 sēklas naudās, 1978. un 1980. gados dalībnieki jau nobalsoja izmaksas par \$15,500.

1980. — 1981. GADA DARBS

Pagājušo darba gadu izvērtējot, ir patīkami uzskaitīt labi veiktus konkrētus uzdevumus. Bet ne vienmēr konkrētie un atrisinātie uzdevumi ir bijuši svarīgākie, vērtējot fonda darbu no plašākas perspektivas. Šo pārskatu iesākot, gribu minēt problēmas, par kuriem esam runājuši un domājuši gan padomes sēdēs, gan ārpus tām, kaut arī atrisinājumu neesam atraduši.

Manuprāt viens no galvenajiem fonda uzdevumiem pašlaik ir izvērtēt, kā visnozīmīgāk izlietot fonda līdzekļus un atrast veidu, kā fonda vislabāk ieņemt nozīmīgu un atbildīgu lomu mūsu kultūras dzīvē. Ar 40,000 — 50,000 dolāru piešķirumu gadā fonds var sākt īstenot nozīmīgus jaunus projektus. Kā virzīt fonda finančālo spēku, lai tas netiktu izdalīts starp maziem darbiņiem un lai to neuzsūktu jau ievadīti pasākumi, kas var būt ļoti svarīgi, bet kuŗus latviešu sabiedrība ir jau atzinusi un kuŗiem līdzekļi tāpēc ir jau pieejami arī no citiem avotiem?

Katram darbam vajaga mērķi, darītāju un līdzekļus. Fonda padomes kompetencēs nav veikt specifiskus pasākumus kultūras un izglītības laukā. Līdz šim fonds ir sagādājis līdzekļus darbam, ko veic citi. Projektu veicējiem arī turpmāk ir jānāk ārpus fonda padomes. Bet, lai padarītu ko nozīmīgu un jaunu ar fonda līdzekļiem un lai koncentrētu tos lielāku darbu veikšanai, fonda padomei ir jāņem aktīvāka loma mērķu izvēlē. Tai ir jāizvērtē mūsu prioritātes, jāvienojas par vienu vai vairākiem uzdevumiem un tac jāapvieno darītāji šo mērķu sniegšanā.

Līdzekļu mērķtiecīga izlietošana lielākiem projektiem nonāk pretrunā ar fonda pašreizējo darbību, kas balstās uz demokratijas principiem. Atskaitot sēklas naudu, kam pašlaik var izlietot līdz 20% no piešķiramajiem līdzekļiem, fonda padome neņem

dalību atbalstāmo projektu izvēlē. Pašlaik jebkuri var fondam iesniegt pieprasījumu un cerēt, ka fonda dalībnieki par to nobalsos. Nereti šo cerību papildina aktīva kampaņa fonda dalībnieku starpā, pierunājot citus balsot par iecerēto projektu. Šāda pierunāšana ir daļa no demokrātiskas sabiedrības principiem. Cik lielā mērā būtu šie principi jāmaina? Sēklas naudas ievešana pa daļai kompromitēja sākotnējos fonda demokrātiskos principus, kas atstāja visu līdzekļu piešķiršanu dalībnieku balsošanai. Vai turpināt šo virzīnu un izstrādāt kādu formulu, kas ļautu padomei vai speciāli izvēlētai komisijai daļēji noteikt līdzekļu piešķiršanu?

Projektu kvalitāte un mērķtiecība bija vieni no galvenajiem tematiem pagājušā pavasarā padomes sēdē. Rezultātā padome nolēma aicināt dažus no mūsu pazīstamākajiem kultūras, mākslas un izglītības darbiniekiem izvērtēt fonda darbību un dot ieteikumus darba uzlabošanai. Izsūtīju šādu aicinājumu apmēram 80 darbiniekim. Esmu saņēmis un vēl turpinu saņemt atbildes ar vērtīgām domām un ieteikumiem. Šajās atbildēs ir vairāki konkrēti priekšlikumi, bet galvenās kopējās domas attiecas uz tiem jautājumiem, ko minēju — mūsu prioritāšu izvērtēšanu, lielāku darbu uzsākšanu un līdzekļu nesaskaldīšanu. Par šīs aptaujas rezultātiem publicēsim pārskatu.

Viens no padomes uzdevumiem šogad bija panākt, lai Kanadā ziedojušus fondam varētu atvilkta no ziedotāja ienākuma, nodokļus apreķinot. Par šo jautājumu bija atbildīgs Guntis Siliņš, un to kārtoja ar Kanadas iestādēm advokāts Ansis Semenovs. Tagad esam tikuši tik tālu, ka Kanadas iestādes ir mutiski piekritušas. Plašākas sarunas izraisīja fonda nosaukums, jo iestādes uzskatīja, ka *Latvian Foundation* ir par daudz plašs un vispārīgs. Ierosinājām latvisko *Latviešu Fonds*, bet,

liekas, ka pašlaik vienosimies par *Latvian Humanities Foundation*. Oficiāli vēl šī lieta nav nokārtota, un pašlaik vēl ziedojuumi fondam Kanadā nav atvelkami no ienākumiem.

Esam nopietni domājuši, kā skaitļotāju pielietot fonda administrācijā. Mūsu plāns ir lietot AABS (Association for the Advancement of Baltic Studies) nesen iegādāto "Northstar" firmas skaitļotāju. Tagad kopā ar AABS ģenerālssekretāru Jāni Gaiguli plānojam datu bazes iekārtošanu dalībnieku kontiem, kur būtu ievietota visa informācija par dalībnieku maksājumiem un viņu balss tiesībām. No šīs datu bazes varēsim izgatavot dalībnieku pārskatus, balsošanas materiālus un adresu lipeķus apkārtrakstam un citiem sūtījumiem. Šī plānošana iet lēni, jo ir jāiepazīstas ar pieejamām programmām, jāizplāno datu bazes izmantošana un jāiekārto datu bazes formāts tā, lai to varētu vēlāk paplašināt un izmantot jaunām vajadzībām.

Visbeidzot, lūdzu, nāciet talkā, izdalot informāciju par Latviešu Fondu (sk. 4. lp.) jauniem dalībniekiem. Pieprasiet šo informāciju vajadzīgā daudzumā Ervinam Pilmanim vai man.

Andris Padegs

NNN 82

... notiks Kīvlendā 8.—11. oktobrī 4. jaunatnes dziesmu svētku laikā.

NĀKAMAJĀ NUMURĀ

... ievietošu LF dalībnieku ieteikumus, jautājumus un kritiku, ko saņēmusi revīzijas komisija līdz ar balsošanas zīmēm vai kuŗus izteica gada sapulcē. Lai veicinātu dialogu starp dalībniekiem un padomi/redaktori, lūgšu padomes loceklus dalībniekiem atbildēt vai arī pats atbildēšu apkārtrakstā. To pašu mēģināšu darīt ar dalībnieku vēstulēm, kuŗas saņemšu līdz š.g. 31. decembrim.

U.B.

PIEŠĶIRUMI — NEPABEIGTIE PROJEKTI

Gada skaitli apzīmē piešķiruma gadu. Katram projektam minēta neatmaksājamā piešķiruma summa ASV vai Kanadas dolāros. Tuvāk neaprakstītu izmaksātu projektu stāvoklis: autori darbu turpina.

1975

* *The Baltic Area in World Affairs, 1914-1920.* E. Andersons. 4500 (izmaksāts 1000).

Darbs aizkavējies, autoram strādājot pie *Latvju Enciklopēdijas* un drīzumā iznākošas grāmatas *Latvijas vēsture, 1920-1940: ārpoliitika*.

1976

* Populārzinātniskas grāmatas bērniem. B. Vītolīna (apgāds *Atvase*). 5800 (izmaksāts).

No piecām sākotnēji paredzētājām grāmatām iznākušas četras.

1977

* *Latviešu literatūra rietumu pasaulē.* V. Nollendorfs. 2000 (nav izmaksāts).

* Andreja Jurjāna *Latvju tautas mūzika.* Roberts Zuika. 3500 (izmaksāts 1140,49).

L. Apkalns dziesmu tekstu tulko vācu valodā.

* Latvju dainu izlase ar folkloristisku apceri angļu un latviešu valodā. Bitīte Vinklere. 3000 (izmaksāts).

1978

* Longina Apkalna grāmatas *Lettische Musik* tulkojums latviešu valodā. Andrejs Jansons. 1600 (izmaksāts).

Biruta Sūrmane tulkojumu pabeigusi; meklē izdevēju.

* Tautas tēru brunču paraugi. Aina Pūliņa. 10,000 piecos gados (izmaksāts 5500). Sagatavoti materiāli par Krustpils novadu — 21 paraugs. 1980./1. gada piešķirumu (2000) pieprasī atlīkt uz 1981./2. gadu.

1979

* *Kā un kāpēc brīnumgrāmati* — sērija bērniem. Andrejs Olte. 1000 (izmaksāts).

Pirmā sērijas grāmata *Dinozauri* iespiesta. To var pasūtināt no apgāda *Celiniex*.

* *Latvju Enciklopēdija.* ALA Latviešu Institūts. Piešķirums 1975-1979 kopā 17,500 (izmaksāti).

No diviem sējumiem pirmo nodos iespiešanai šī gada beigās.

* Latviešu tautas piedzīvojumi mutvārdu dokumentācijā. Sandra Lazdiņa. 4500 (izmaksāts 4300).

Lentē ieskaņotas ap 60 personu atmiņas un pārdomas, Sagatavo interviju kopsavilkumu. Sandra Lazdiņa ieskaņojumus izlētoja 1981. g. 2x2 nometnes programmā.

* Latviešu videolenšu studija un bibliotēka. Jānis Valdmanis. 10,000 (Kan.) (izmaksāts).

1980

* Grāmata angļiski par Latviju un latviešiem. V. Sīmanis. 6000 (izmaksāts).

* Tautas dziesmu ierakste magnētiskā lentē. V. Bērziņš (un citi). Piešķirumi 1978-1980, kopā \$7500 (izmaksāts).

Jānis Krēslīnš

PAGĀJUŠAJĀ GADĀ PABEIGTIE PROJEKTI

1973

A Grammar of Modern Latvian. T. Fenels un H. Gelsens. Iznākusi 3 sējumos "Moutton" apgādā Holandē šogad. 1000.

1974

E. Dunsdorfa *Latvijas vēsture skolām un pašmācībai.* ALA. 1500.

1974-5

J. Siliņa *Latvijas māksla 1800-1914,* 2. sējums iznācis Daugavas apgādā. 1500 divos piešķirumos.

1978

Klausies un lasi. Pasaku grāmatas un skaņu plates komplekts. Uldis Streips. 5000 (aizdevums).

1980

Rādītājs *Jaunajai Gaitai* 1.—100. num. (1955.-74.), sastādījusi S. Ozolīna. L. Zandbergs. 1000 (aizdevums).

Jānis Krēslīnš

KASE

Latviešu Fonda financiālais gads noslēdzies 30. aprīlī. Sekojošais pārskats ir par fonda financiālo stāvokli 1981. gada 30. aprīlī. Fonda pārskatos visas summas ir ASV valūtā. Kanadas un Austrālijas summas pārvērš ASV dolāros pēc valūtas kursa financiālā gada noslēguma dienā.

Fonda vērtība, aprēķināta no ieguldījumu pirkšanas cenām, 1981. gada 30. aprīlī bija \$449,215 (1980. gada 30. aprīlī \$407,333). No šīs vērtības \$304,592 (\$297,735) bija dalībnieku aizdevumi un \$83,254 (\$66,580) dalībnieku ziedoņumi savam kontam. Šie ziedoņumi, kā paredzēts fonda statūtos, ir daļa no fonda neaizskaramā kapitāla; citi ziedoņumi ir izlētojami pēc fonda padomes ieskatiem. Bez tam \$43,260 (\$33,180) bija izmaksājamo piešķirumu rezervē. Šī ir nauda, ko Fonds piešķris dažādiem projektiem, bet kas vēl nav izmaksāta. Fonda vispārējā rezervē bija \$18,109 (\$9,208). Šīnī summā blakus iestāšanās maksām ir ieskaitīti ziedoņumi, kas ir izliejotami pēc ziedotāja norādījumiem speciāliem mērķiem.

Financiālajā gadā dalībnieki iemaksāja \$16,674 (\$11,912) ziedoņumos savam kontam un \$9,866 (\$22,800) aizdevumos. Trijiem dalībniekiem atmaksāja viņu aizdotos \$2,470 (\$2,683). Iestāšanās maksas, dažādi ziedoņumi, vienam projektam aizdotās summas dalēja atmaksi, u.c. deva \$2,547 (\$8,650). Fonda pēļņa uz ieguldījumiem (banku kontiem, akcijām, obligācijām un vienu hipotēku) bija \$44,143 (\$39,680).

Fonda izdevumi darbības gadā bija \$4,016 (\$3,327). Galvenie posteņi bija pasts \$953 (\$475), pavairošana un iespiešana \$895 (\$932), NNN un padomes sēdes \$766 (\$793), grāmatvedība \$750 (\$258), reklāma \$274 (\$520) un tālrunis \$265 (\$195). Bez tam padomes, finanču komisijas un revīzijas komisijas locekļi, kā arī

apkārtraksta redaktors ziedoja \$3481, galvenokārt ceļa naudām (\$2872), tālsarunām (\$294) un pastam (\$232). Pie izdevumiem piešķaitīts arī \$773 (\$3,392) zaudējums valūtas kursa maiņas dēļ, no 1980. g. 30. aprīļa līdz 1981. g. 30. aprīlim, kad Kanadas dolāra vērtība samazinājās no 84 uz 83,5 ASV centiem.

Un beidzot pats svarīgākais skaitlis — pagājušajā finančlajā gadā Fonds piešķira \$43,000 (\$33,637) jauniem pieprasījumiem. Padome atsauca \$10,000 piešķirumu plānotajai, bet nerealizētajai Amerikas latviešu ģimnazijsai.

Juris Petričeks

REKLĀMA

Sekojoši pagājušā gada NNN pilnsapulces ieteikumam, informāciju par LF pirmo desmit gadu darbu izsūtīju 12 vietējiem izdevumiem, no kuriem vismaz astoņi rakstu ievietoja. Izdevumiem, kuri vēlas informāciju par LF saņemt arī turpmāk, rakstus par LF izsūtīšu katrus 4-6 mēnešus.

LF Toronto dziesmu svētku izstāde bija jau trešā: arī pirmā bija Toronto, otrā — Bostonā. Mani novērojumi un atziņas par šo izstādi varbūt palīdzēs turpmāko izstāžu rīkotājiem.

Novietojums — ļoti tuvu pārējam izstādēm — bija ļoti labs. Ar to ieguvām vairāk apmeklētāju. Viesu grāmatā parakstījās gandrīz 500 apmeklētāju. Vismaz tikpat daudz aizgāja neparakstījušies. Parakstījušos proporciju noteic dežūrantu veiklība. Ir ļoti labi, ja dežūrās piedalās LF padomes loceklī, jo viņi var vislabāk atbildēt uz jautājumiem par LF.

Skaņa un kustība ļoti pievelk apmeklētājus. Iepriekšējās reizēs pievilk diapozitīvu izrāde, šoreiz — LATV sagatavotās programmas videoleņķes. Par tām liels paldies J. Valdmanim un viņa palīgiem.

Šogad varējām visai plašā skatē izstādīt pāri par pusi LF atbalstīto topošo un paveikto projektu. Lielu daļu materiālu paturēja LF citām izstādēm, kurām būs vieglāk sakopot pilnīgāku projektu klāstu.

Jauku noskaņu rada kafija un cepumi. LF istaba bija vienīgā vieta Royal York viesnīcā, kur tos varēja dabūt par brīvu. Kafiju vārijām paslepeni, jo viesnīca vēlējās pārdot savu kafiju, kas nebija nedz tik garšīga, nedz lēta. Par šo un citiem sagatavošanas darbiem liels paldies Ilzei Morgensternai.

Izstādei iespiedām jaunus vāciņus ar pārskatu par LF mērķiem un darbību, 1979./80. darbības gada finanču pārskatu, statūtus un sarakstu par visiem LF piešķirumiem. Saraksts pierāda LF nozīmi: ieskaitot 1981. gada piešķirumus, fonds ir devis ap \$220,000 latviešu kultūrai un izglītībai.

Minēto informāciju esam izdāļjuši izstādē un pāris citos sarīkojumos 500-1000 eksemplāros. Tā izstādes apmeklētājiem ir informācija par LF darbību. Viesu grāmata ir potenciālo dalībnieku saraksts. Kad tā būs atšifrēta, lūgsim arī LF dalībniekus talkā aprunāties ar potenciālajiem dalībniekiem.

Liela daļa apmeklētāju joprojām sajauc LF ar KF, ALPF, LBF un citiem fondiem. Ar šo problēmu mums laikam būs mūžīgi jācīnās, ja 11 gados LF identitāte mūsu sabiedrībā vēl nav skaidra. LF skates laikā Fondā iestājās divi jauni dalībnieki, tūlīt pēc svētkiem vēl divi. Tas ir mazs skaits, salīdzinot ar pirmo un otro skati. Divi izskaidrojumi ir: pirmkārt, ātri pierunājamo dalībnieku potenciāls ir lielā mērā izsmelts; otrkārt, šogad mums nebija potenciālo dalībnieku, ar kuriem bija runāts agrāk un kuri bija izšķīrušies par iestāšanos, bet kuriem vajadzēja tikai pareizo brīdi to izdarīt.

Ģirts Kaugars

APKĀRTRAKSTS

Retajās reizēs, kad raksti apkārtrakstam atrodas viegli un pienāk laikā, redaktors tic Laimes mātei. Apkārtraksta mazais apjoms prasa rakstos ieredīgēt kodoļigumu un, protams, arī labu latviešu valodu. Še redaktoram palīdz, ja vajadzīgs pat astoņos svētdienas rītā, Rita Gāle Uibo. Paldies! Izredīgētie raksti ceļo vai nu uz Laika kantori vai arī pie Ulža Gravas, lai tekstu saliktu par brīvu. Paldies! Saliktos rakstus redaktors koriģē un nodod Uģim Nigalam, kas apkārtrakstu iekārto par brīvu. Paldies! Pavairošanai gatavu apkārtraksta kopiju redaktors nodod sekretāram ne mazāk kā 2-3 nedēļas pēc pēdējā, apkārtrakstā pieminētā, notikuma.

Sekretārs kārto apkārtraksta iespiešanu, parasti 1000 eksemplāros, ar komerciālu firmu par nepilniem \$200. Sekretārs arī apkārtrakstu izsūta. Tas prasa ap 15 darba stundu.

Uz Kanadu apkārtrakstus pašlaik sūta ap 180 dalībniekiem kā pirmās klases pastu. 23 LF dalībnieki Austrālijā un Jaunzēlandē apkārtrakstus saņem no LF pārstāvja A. Zariņa, kuriem tos nosūta ar gaisa pastu. 22 dalībnieki pārējās zemēs ārpus ASV apkārtrakstu saņem ar gaisa pastu par iespieddarba likmi. Ap 500 dalībniekiem, kas dzīvo ASV apkārtrakstu (balsošanas materiālus sūta ar 1. klases pastu) nosūta par lēto (ietaupa ap \$22) un lēno (pat līdz 4-6 nedēļas) trešās klases pastu.

Katrū apkārtraksta numuru izsūtām par apmēram \$110.

Starpība starp augstāko dalībnieka numuru, pašlaik ap 850, un izsūtīto apkārtrakstu skaitu, ap 720, sastādās no mirušiem, izstājušamies un galvenokārt no adrešu maiņas nepaziņojušiem vai neskaidri un kļūdaini paziņojušiem dalībniekiem. Ne vienmēr izdodas izdibināt nezināmas adreses.

Ervins Pilmanis un Uldis Blūķis